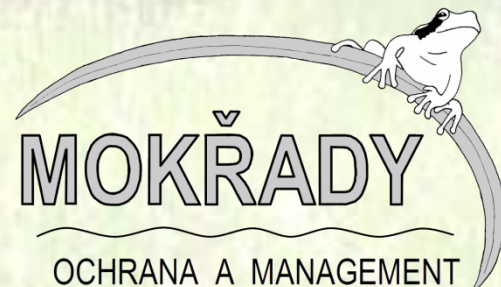

Zásady budování drobných vodních ploch

Jan Dvořák

Mokřady – ochrana a management, z. s.

duben 2014

Definice drobné vodní plochy

- velikost dm^2 – stovky m^2
- účel podpora biodiverzity
- bez technických prvků
- přirozený vzhled
- přirozené zadržování vody alespoň 4 měsíce v roce

Typy tůní

Proč budovat tůně?

- nestabilní biotopy zanikající přirozenými procesy
- omezení přirozených procesů vedoucích ke vzniku tůní
- likvidace míst vhodných pro vznik tůní (mokřady)
- zánik drobných vodních ploch vybudovaných člověkem
- **vynikající poměr nákladů a výsledného efektu**

Výběr vhodného místa

- nutnost biologických průzkumů - tůň budujeme na degradovaných plochách
- dostatečná vydatnost spodní nebo podpovrchové vody pro dotování tůní **kvalitní** vodou

Výběr vhodného místa

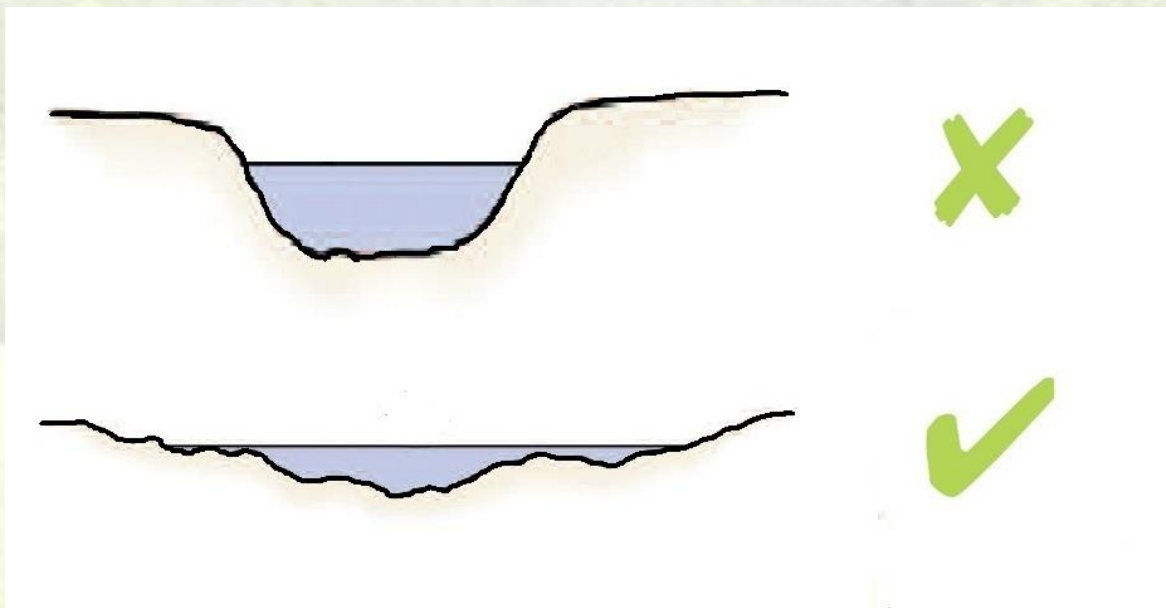

Výběr vhodného místa

- nepropustné podloží

Základ dobré tůně? Mělčiny!

- **mělčiny jsou podstatně důležitější než hluboké zóny**
- hloubka do 30 – 50 cm = žádoucí rozvoj litorální vegetace a likvidace nežádoucích organismů vyschnutím
- maximální hloubka do 1 (1,5) m – hlubší zóny nezvyšují biologickou diverzitu !
- vysychání a zamrzání nemá vliv na diverzitu
- u hlubších tůní riziko porušení nepropustné vrstvy

Základ dobré tůně? Mělčiny!

Základ dobré tůně? Mělčiny!

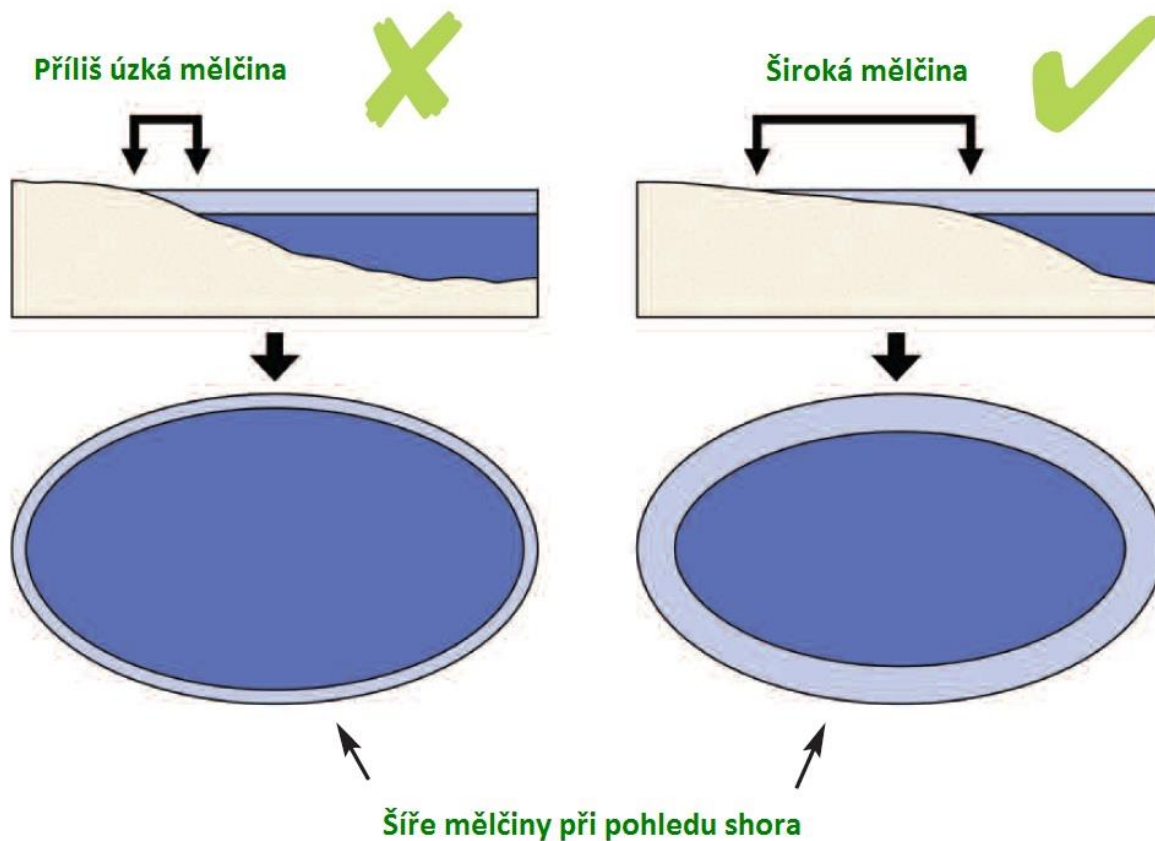
Tůně budujeme mělké

Tůň budujeme mělké

Pozvolné břehy

- podpora mělčin
- u větších tůní průměrný sklon 1 : 10 až 1 : 20
- nerovné dno bez pravidelného vyspádování

Přirozený nepravidelný tvar

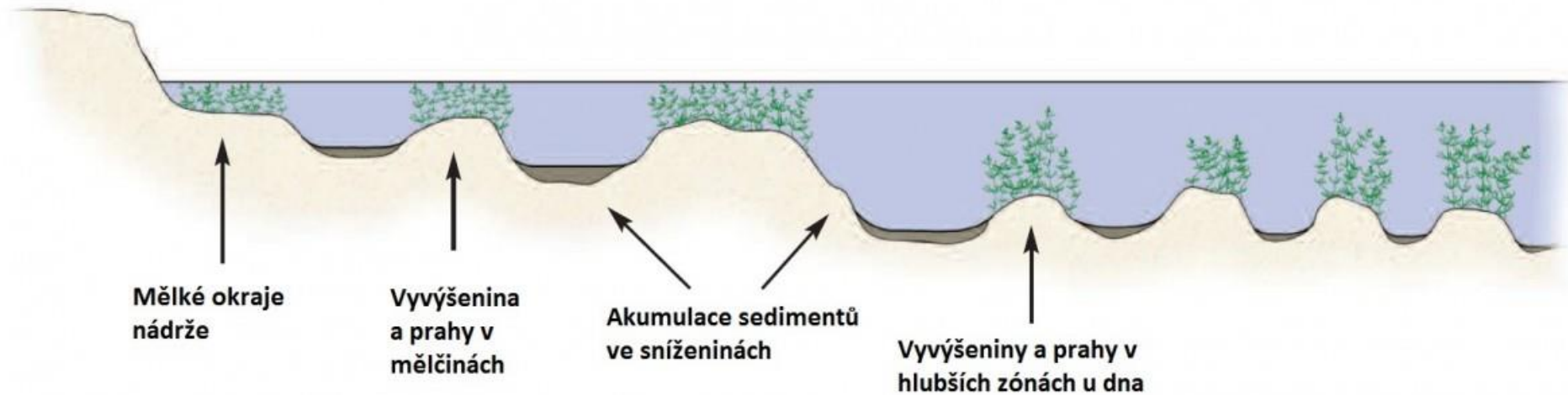

- vyvarujeme se monotónních technických tvarů typu „kruh“, „vana“ nebo „lichoběžník“ se strmými břehy

Přirozený nepravidelný tvar

Členité nevyhlazené dno

- bohatý mikrorelief dna s nerovnostmi a zvlněním zajistí bohatou nabídkou různých existenčních podmínek pro širokou škálu organismů

Členité nevyhlazené dno

Členité nevyhlazené dno

Členité nevyhlazené dno

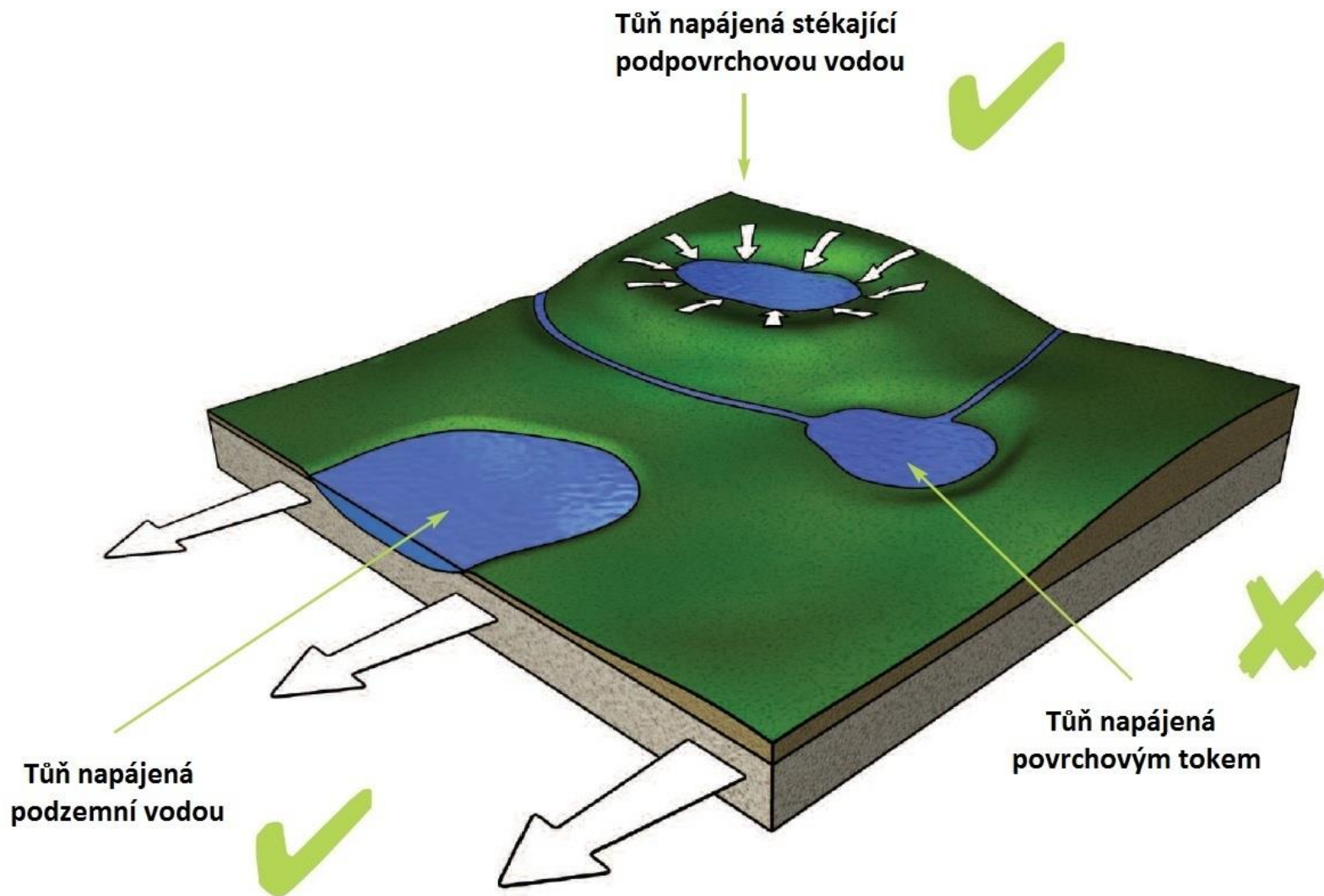
Členité nevyhlazené dno

Tůň nenapojujeme na vodní toky

- riziko rychlého zanášení materiálem
- riziko kontaminace splachy
- riziko rychlé a opakované kolonizace vrcholovými predátory (ryby)
- omezení žádoucího kolísání vodní hladiny
- teplotní homogenizace
- nízká míra protipovodňové ochrany
- podléhá vodoprávnímu úřadu

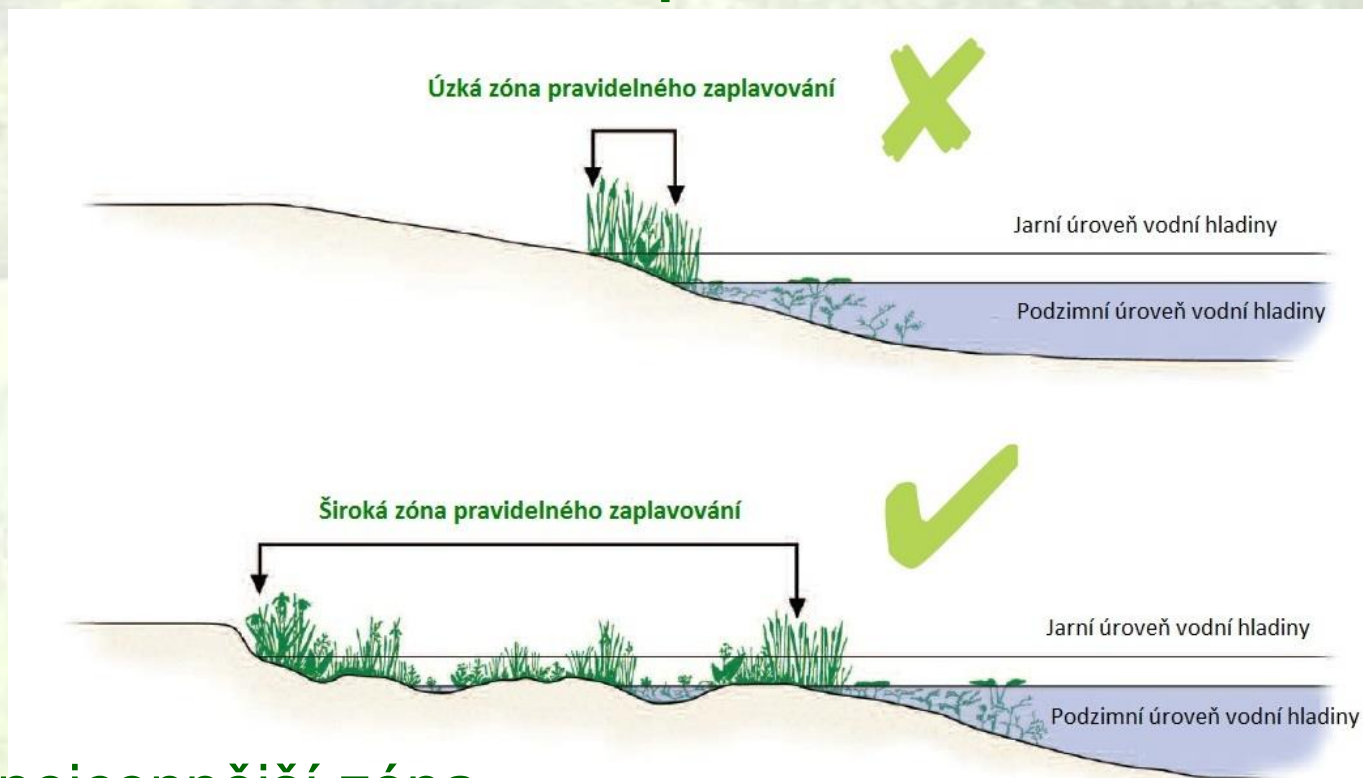
Tůň nenapájíme na vodní toky

Tůň nenapojujeme na vodní toky

Podporujeme kolísání vodní hladiny - zóna pravidelného zaplavování

- biologicky nejcennější zóna
- existenční závislost na vysychání
- výskyt druhů obnaženého dna
- zóna náchylná na „opravné“ zásahy typu prohloubení nebo ukládání vytěžené zeminy

Podporujeme kolísání vodní hladiny

Podporujeme kolísání vodní hladiny

Občasné úplné vyschnutí je žádoucí

- přirozený proces
- narušení sukcese
- prokysličení dna = zpomalení zazemňování
- **nevede k poklesu biodiverzity !**
- **nesmí vést k prohloubení nádrže !**
- **nesmí být vnímáno jako „nepovedená“ tůň !**

Občasné úplné vyschnutí je žádoucí

Občasné úplné vyschnutí je žádoucí

Občasné úplné vyschnutí je žádoucí

Plný sluneční osvit je důležitý, není
ale zásadní

Vytěženou zeminu můžeme uložit do blízkosti nádrží

Klady uložení:

- využití zeminy pro zvýšení retence vody nebo odklon splachů
- využití semenné banky vytěžené zeminy
- technicky nenáročně = ekonomicky přijatelné
- omezení šíření invazních druhů na nové lokality

Odvoz zeminy:

- biologicky cenné plochy v okolí tůní
- přítomnost toxických látek
- vysoký obsah živin = riziko eutrofizace
- změna hydrologických poměrů
- zakázáno úředním nařízením
- nedostatek místa

Vytěženou zeminu můžeme uložit do blízkosti nádrží

- rozhrnutí zeminy do plochy bez vzniku nepřírodných valů
- budování mělkých tůň snižuje objem vytěžené zeminy

Vytěženou zeminu můžeme uložit do blízkosti nádrží

Vytěženou zeminu můžeme uložit do blízkosti nádrží

Spíše se vyhýbáme tůním s
nepropustnou fólií

Nové tůň ponecháme plně přirozené sukcesi

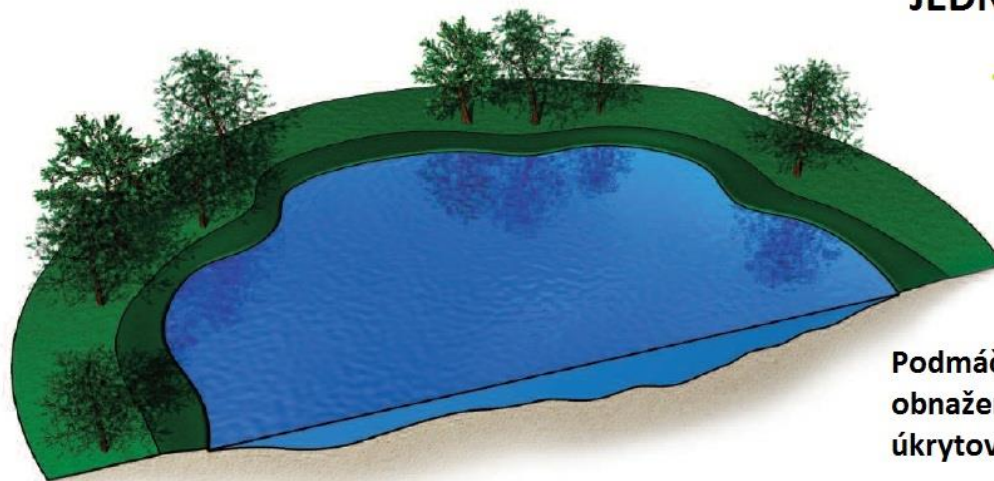

- až na výjimky **neprovádíme** jakékoli vysazování rostlin a introdukce živočichů

Budování komplexu tůň

JEDNA VELKÁ TŮŇ

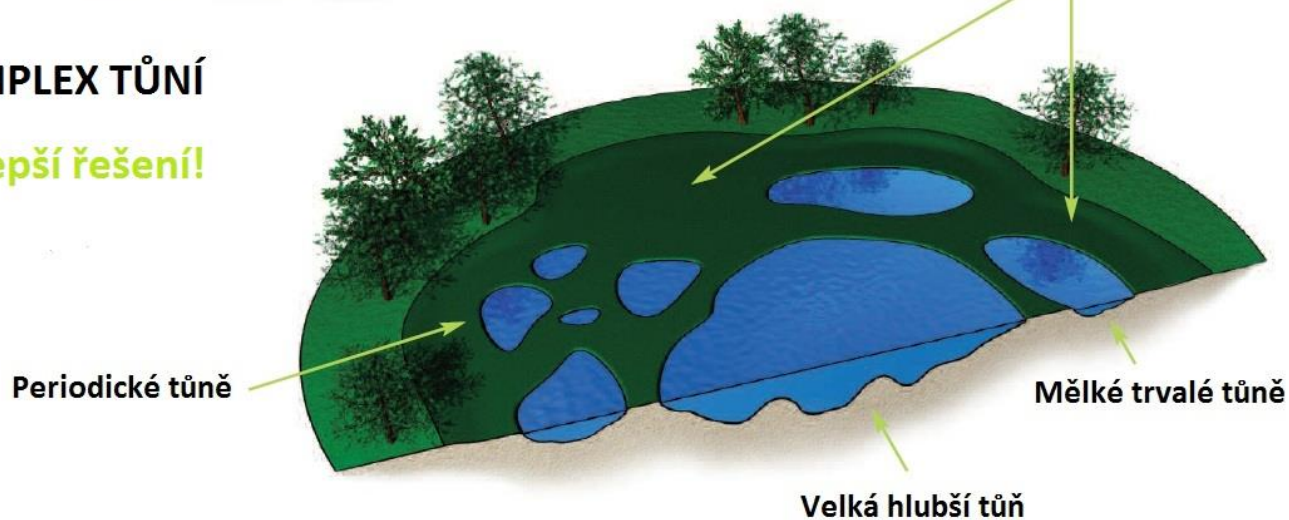
- dobré řešení

Podmáčené plochy s
obnaženými plochami a
úkrytovými možnostmi

KOMPLEX TŮNÍ

- lepší řešení!

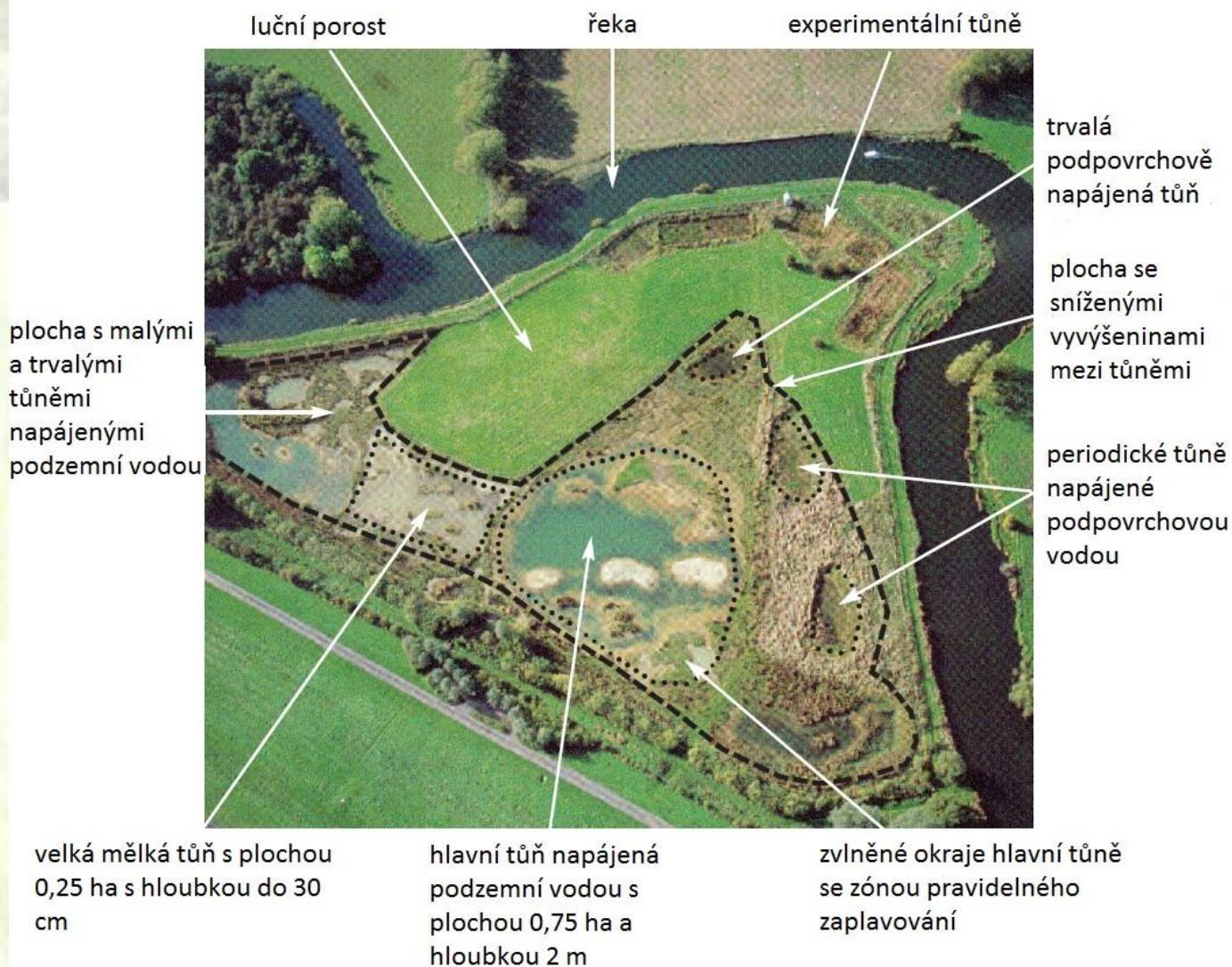
Budování komplexu tůní

Budování komplexu tůní

Budování komplexu tůň

Spíše budujeme než obnovujeme

Existuje ideální tůň ? **Neexistuje !**

- každý organismus má jiné nároky na prostředí
- existují jen obecná pravidla, která neplatí absolutně

Řešením je široká nabídka tůní různých charakteristik

Respektování tůní jako specifického biotopu stejně jako uznáváme řeky, rybníky a jezera

Způsoby budování tůní

Způsoby budování tůní

Způsoby budování tůní

Ukázky budovaných tůní

Ukázky budovaných tůní

Ukázky budovaných tůní

Ukázky budovaných tůní

Ukázky budovaných tůní

Podzim 2008

Jaro 2009

Jaro 2010

Podzim 2011

Děkuji za pozornost

více na www.mokrady.wbs.cz

